

Τα σύνορα του καλού και του κακού

Η γέννηση και η δράση μιας παράξενης συμμορίας νεαρών Καταλανών τη δεκαετία του '70

ΧΑΒΙΕΡ ΘΕΡΚΑΣ
Οι νόμοι των συνόρων
 μτφρ.: Γεωργία Ζακοπούλου
 εκδ. Πατάκη, σελ. 520

Του **ΝΙΚΟΥ ΔΑΒΒΕΤΑ**

Τα περισσότερα βιβλία του Ισπανού πεζογράφου Χαβιέρ Θέρκας (Κάθαρες 1962-), από το πολύκροτο μυθιστόρημά του «Στρατιώτες της Σαλαμίνας» ως την «Ταχύτητα του φωτός» και τον «Ενοικο», είναι ουσιαστικά ένας διαρκής στοχασμός πάνω στη φύση του ηρωισμού, την ανιδιοτελή στράτευση στον αγώνα του καλού, την αναζήτηση ενός νοήματος σε έναν άδικο κόσμο δίχως κανένα νόημα. Εξαίρεση δεν θα μπορούσε να αποτελεί το πρόσφατο μυθιστόρημά του «Οι νόμοι των συνόρων», που πραγματεύεται τη γέννηση και τη δράση μιας παράξενης συμμορίας νεαρών Καταλανών –εγχώριο μύθο της νεανικής παραβατικότητας– τη δεκαετία του εβδομήντα, στη μεταφρανκική Ισπανία.

Όπως και στους «Στρατιώτες της Σαλαμίνας», το μυθιστορηματικό νήμα ξετυλίγει ένας συγγραφέας, με ρίζες στην ερευνητική δημοσιογραφία, που αναλαμβάνει να γράψει ένα βιβλίο για τη «συμμορία του Γαλανομάτη», τα ιστορικά της μέλη και το χρονικό της εξάρθρωσής της από τις διωκτικές αρχές. Αναζητεί λοιπόν τα επιζώντα μέλη, θύτες ή θύματα, και με την τεχνική των διαδοχικών συνεντεύξεων καταγράφει τις εξομολογήσεις –σε πρώτο πρόσωπο– των βασικών ηρώων. Υστερα, προσπαθεί να τις μοντάρει σε ένα ενιαίο σύνολο, σχηματίζοντας το αόρατο

Ο Χαβιέρ Θέρκας έχει κεντρικό ήρωα του μυθιστορηματός του ένα συγγραφέα με ρίζες στην ερευνητική δημοσιογραφία.

Ο αφηγητής ανιχνεύει με δυσκολία τη λεπτή κόκκινη γραμμή ανάμεσα στη νομιμοφάνεια και τη νομιμότητα.

«παζλ» των νεαρών παρανόμων και τη μεγάλη τοιχογραφία της εποχής τους.

Το βιβλίο αρχίζει με την αφήγηση του Ιγνάθιο Κάνιας, γνωστού στην πιάτσα και με το παρατσούκλι «Γυαλάκιας». Η περίπτωση του Κάνιας είναι και η πιο χαρακτηριστική της παρέας, γιατί αν και προέρχεται από καλή οικογένεια, εντάσσεται, μαθητής ακόμη, στη συμμορία του Γαλανομάτη για να αποφύγει τον σχολικό εκφοβισμό, όπως ισχυρίζεται, στην πραγματικότητα όμως γιατί απλούστατα έχει ερωτευθεί την πανέμορφη Τέρε, το κορίτσι του αρχηγού. Υστερα

Το τέλος του μυθιστορηματος παραμένει ανοικτό σε οποιαδήποτε ερμηνεία.

από ένα χρόνο δράσης, συμμετέχοντας για πρώτη φορά σε ληστεία τράπεζας, θα πέσει μαζί με τον διαβόητο Γαλανομάτη σε μπλόκο της αστυνομίας. Ο αρχισυμμορίτης θα συλληφθεί και θα καταδικαστεί σε ισόβια κάθειρξη, όχι όμως και ο Κάνιας, που χάρη στην αυθουσία του Γαλανομάτη θα

ξεφύγει από τον αστυνομικό κλοιό και θα βρει προσωρινά καταφύγιο στην εξοχική κατοικία ενός οικογενειακού φίλου. Όταν τελικά οι αστυνομικοί θα ανακαλύψουν την κρυψώνα του, περιέργως δεν θα τον συλλάβουν. Ο Κάνιας, σαν να μη συνέβη τίποτα, θα ξαναγυρίσει στο σχολείο, όπου και θα διακριθεί, θα περάσει αργότερα στη νομική σχολή και θα εξελιχθεί, συν τω χρόνω, σε διάσημο ποινικόλογο!

Μετά είκοσι έτη, ο ποινικόλογος Κάνια θα κληθεί, από την πάντοτε ελκυστική Τέρε, να αναλάβει συνήγορος του Γαλανομάτη σε μια νέα δίκη, που εν πολλοίς θα καθορίσει το μέλλον του. Στα χρόνια που έχουν μεσολαβήσει, η ιστορία αυτού του παράτολμου ληστή τραπεζών με τις κοινωνικές ευαισθησίες –ένα είδος σύγχρονου Ρομπέν των Δασών– έχει λάβει μυθικές διαστάσεις χάρη στα βιβλία μιας αντεργκράουντ λογοτεχνικής σειράς.

Ο Κάνιας, εν μέρει για να ξε-

πληρώσει στον αρχισυμμορίτη τη σωτήρια βοήθειά του, εν μέρει για να ξαναβρεθεί ερωτικά με την Τέρε, θα δεχθεί τη δικαστική πρόκληση και θα πετύχει με έναν αριστοτεχνικό τρόπο να οδηγήσει τον ήρωα της νιότης του, προσωρινά, εκτός φυλακής. Τότε θα αρχίσει και το πραγματικό δράμα, γιατί μια σειρά αναπάντητα ερωτήματα επανέρχονται στην επιφάνεια: Ποια είναι η πραγματική σχέση του Γαλανομάτη με τη μοιραία Τέρε; Ποιος «κάρφωσε» στην αστυνομία τη σχεδιαζόμενη ληστεία στην τράπεζα; Και, το κυριότερο, γιατί αφέθηκε ελεύθερος ο Κάνιας, ενώ συμμετείχε σε αυτή;

Εκάθαρες απαντήσεις δεν θα εισπράξει ο αναγνώστης, ούτε και ο ερευνητής συγγραφέας που προσπαθεί να ανασυνθέσει την ιστορία της παραβατικής συντροφιάς. Οι επιζήσαντες πρωταγωνιστές θα δώσουν τη δική τους εκδοχή, το δικό τους πειστικό σενάριο, ωστόσο κανένα δεν θα μπορέσει να επιβεβαιωθεί. Πολλές φορές, οι αλληλοαντικρουόμενες πληροφορίες δημιουργούν την υπόνοια μιας σκοτεινής συνωμοσίας απ' όλους όσοι ενέχονται στην παράτολμη δράση και την εξάρθρωση της συμμορίας. Ο αφηγητής-συγγραφέας ανιχνεύει με δυσκολία τα δυσδιάκριτα σύνορα του νόμου, τη λεπτή κόκκινη γραμμή που χωρίζει το καλό από το κακό, τη νομιμοφάνεια από τη νομιμότητα. Το τέλος του μυθιστορηματος παραμένει ανοικτό σε οποιαδήποτε ερμηνεία, όπως και η πραγματική ζωή εξάλλου, που δεν προσφέρει σε κανέναν την απόλυτη δικαίωση.